

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.718.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 6774 Pań Posłanek Iwony Marii Kozłowskiej oraz Anny Wojciechowskiej w sprawie osób głuchych z Ukrainy, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępności w przestrzeni publicznej, w tym dostępności informacyjno-komunikacyjnej, jest jednym z warunków ich pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, umocowanym przepisami ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2024 r. poz. 1411). Zarówno ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 44), jak i jej przepisy wykonawcze - rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2021 r. poz. 857), nie przewidują stosowania w tym zakresie odrębnych zasad w odniesieniu do cudzoziemców. Obcokrajowcy, którzy przebywają legalnie na terytorium Polski oraz posiadają numer PESEL, mogą ubiegać się o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności we właściwym, powiatowym lub miejskim zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności na takich samych zasadach co obywatele Polscy.

Na podstawie danych Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN), wg stanu na 12 grudnia 2024 r., niepełnosprawni uchodźcy z Ukrainy złożyli 24 152 wnioski o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności. Na ich podstawie wydano 21 984 orzeczeń, z czego 2 031 z symbolem 03-L (zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu).

Mając świadomość szczególnej sytuacji uchodźców z Ukrainy, którzy w celu ratowania swojego życia i zdrowia byli zmuszeni do opuszczenia kraju, często pozostawiając za sobą cały dobytek życia, przedstawiciele Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych uczestniczyli w przygotowaniu przepisów art. 34-36 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2022 r. poz. 583, ze zm.). Ustawa wprowadziła możliwość przeznaczania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) (art. 34-35) i Funduszu Solidarnościowego (art. 36) na działania kierowane do niepełnosprawnych obywateli z Ukrainy (których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny) na podstawie programów zatwierdzanych przez Radę Nadzorczą Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz na podstawie programów Funduszu Solidarnościowego.

Korzystanie przez obywateli Ukrainy, będących osobami z niepełnosprawnościami, ze wsparcia wynikającego z powyższych programów nie jest warunkowane koniecznością posiadania orzeczenia o niepełnosprawności oraz stopniu niepełnosprawności wydanego przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Uchwałą nr 3/2022 z dnia 18 marca 2022 r. Rada Nadzorcza PFRON zatwierdziła program „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością”. Celem programu jest zapewnienie pomocy obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnościami, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium ich kraju. Program uruchomiono, aby zapewnić przedstawicielom tej grupy - wyjściowo nie mającym możliwości korzystania w Polsce ze wsparcia systemowego, z uwagi na brak orzeczenia o niepełnosprawności wydanego zgodnie z ustawą o rehabilitacji – szybkiego, doraźnego wsparcia. PFRON udziela pomocy uchodźcom z niepełnosprawnością oraz osobom im towarzyszącym praktycznie od początku trwania konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy. Beneficjentami programu są obywatele Ukrainy z niepełnosprawnościami, spełniający łącznie następujące warunki:

- ich pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,
- posiadają, w przypadku osób pełnoletnich, dokument potwierdzający I lub II stopień niepełnosprawności, wydany w ramach ukraińskiego systemu orzekania o niepełnosprawności, a odnośnie do osób małoletnich dokument potwierdzający I lub II stopień niepełnosprawności, wydany w ramach ukraińskiego systemu orzekania o niepełnosprawności, a w przypadku jego braku przedstawiają oświadczenie lub oświadczenie opiekuna o jego posiadaniu.

Obywatele Ukrainy z niepełnosprawnościami mogą uzyskać wsparcie w ramach trzech modułów, w formie:

- Moduł I: świadczenia na sfinansowanie wymaganego udziału własnego w zakupie lub naprawie wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie, wskazanych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie wykazu wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie. W dokumencie są również wyroby medyczne dedykowane osobom z dysfunkcją narządu słuchu m.in. aparaty słuchowe, wkładki uszne, systemy wspomagające słyszenie, laska biała orientacyjna lub sygnalizacyjna. Moduł I programu skierowany jest do osób indywidualnych.
- Moduł II: finansowania albo dofinansowania na koszty poniesione przez samorzady wojewódzkie, powiatowe lub gminne w związku z uruchomieniem dodatkowego wsparcia dla obywateli Ukrainy z niepełnosprawnościami i osób im towarzyszących (np. opiekunów). Samorzady mogą uzyskać wsparcie finansowe zarówno na działania prowadzone samodzielnie, jak i na te, które zleciły do realizacji organizacjom pozarządowym. Wnioski składane są w trybie ciągłym i rozpatrywane w Oddziałach PFRON właściwych terytorialnie ze względu na siedzibę samorządu. Fundusz nie określa katalogu finansowanych lub dofinansowanych działań, samorzady mogą samodzielnie wybrać rodzaj wsparcia, które jest niezbędne i wynika ze specyficznych potrzeb na danym terenie.
- Moduł III: finansowania realizacji zadań służących zapewnieniu wsparcia beneficjentom programu przez organizacje pozarządowe. Rodzaje zadań, które mogą być zgłaszane przez organizacje pozarządowe określone zostały w „Ogłoszeniach o naborze wniosków w ramach Modułu III programu”, przyjętych na podstawie uchwał Zarządu PFRON. Dotychczas ogłoszono trzy nabory wniosków w Module III programu. Pierwszy nabór 22 marca 2022 r., drugi 25 marca 2022 r., trzeci zaś 29 czerwca 2023 r. Nabory przedłużano w związku z trwaniem konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy.

Obecnie, w związku z trwającą agresją Rosji na Ukrainę oraz na gruncie nowelizacji z dnia 15 maja 2024 r. ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, realizowane zadania mogą być kontynuowane do 30 września 2025 roku. W ramach poszczególnych naborów realizowane są:

- w pierwszym naborze wniosków: zadanie związane z prowadzeniem Ośrodka Receptyjnego dla beneficjentów programu i osób towarzyszących na terenie województwa lubelskiego lub podkarpackiego;
- w drugim naborze wniosków: zadanie związane z zapewnieniem rehabilitacji społecznej oraz miejsc pobytu dla beneficjentów programu na terenie każdego z 16 województw;
- w trzecim naborze wniosków: zadanie związane z zapewnieniem wsparcia procesu aktywizacji zawodowej beneficjentów programu i przygotowanie do wejścia na rynek pracy dla Beneficjentów programu na terenie każdego z 16 województw.

Moduł III - dane statystyczne oraz zakres finansowania (stan na 11 grudnia 2024 r.):

- Nabór pierwszy: finansowane działania: prowadzenie ośrodków recepcyjnych, w ramach, których jest zapewniony całodobowy pobyt. Ponadto, finansowany ośrodek zapewnia opiekę medyczną, wyżywienie, tłumaczy (języka ukraińskiego i migowego) itp.
- Nabór drugi: finansowane działania: zakwaterowanie, wyżywienie, grupowe i indywidualne zajęcia; działania służące integracji społecznej; zapewnienie usług pielęgniarstwa, doposażenie placówki w niezbędny sprzęt do rehabilitacji, poradnictwo psychologiczne, prawne, lub inne wsparcie specjalistyczne, usługi tłumacza (języka ukraińskiego lub rosyjskiego i migowego) itp. – dla Beneficjentów programu; zakwaterowanie, wyżywienie – dla osób towarzyszących.
- Nabór trzeci (dla osób z niepełnosprawnościami): finansowane działania: doradztwo zawodowe, specjalistyczne poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, wsparcie trenera pracy, staże zawodowe, usługi tłumacza (języka ukraińskiego lub rosyjskiego i migowego) itp.
- Liczba osób objętych wsparciem w ramach Modułu III to 35.310 osób (w tym 16.308 beneficjentów programu i 19.002 osób towarzyszących).
- W ramach Modułu III zidentyfikowano trzy organizacje pozarządowe (PZG Oddział Lubelski - 4 umowy, PZG Oddział Łódzki - 1 umowa, Fundacja Opatrzność - 5 umów), które realizowały zadanie na rzecz osób głuchych.

W całym okresie wypłacono ponad 3 mln zł na podstawie 10 umów. W podziale na lata wypłaty wyniosły:

- 2022 rok: 639 493,00 zł;
- 2023 rok: 907 800,00 zł;
- 2024 rok: 1 609 550,00 zł.

Liczba osób objętych wsparciem: 515 osób (w tym 470 beneficjentów programu i 45 osób towarzyszących).

Poniżej przedstawiam dane dotyczące realizacji programu „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością” w poszczególnych modułach w latach 2022-2024 wg stanu na dzień 12.12.2024 r. (MIDAS):

2022 rok

- Moduł I – 65 JST w ramach 65 umów na kwotę 2 305 645,00 zł,
- Moduł II – 25 JST w ramach 38 umów/aneksów na kwotę 9 011 752,15 zł,

- Moduł III – 56 NGO w ramach 76 umów/aneksów na kwotę 29 642 035,38 zł.
- 2023 rok
- Moduł I – 15 JST w ramach 15 umów na kwotę 318 242,28 zł,
  - Moduł II – 19 JST w ramach 27 umów/aneksów na kwotę 10 340 594,24 zł,
  - Moduł III – 59 NGO w ramach 110 umów/aneksów na kwotę 49 148 686,48 zł.
- 2024 rok
- Moduł I – 2 JST w ramach 3 umów na kwotę 7 216,00 zł,
  - Moduł II – 8 JST w ramach 14 umów/aneksów na kwotę 14 950 000,00 zł,
  - Moduł III – 62 NGO w ramach 115 umów/aneksów na kwotę 91 892 428,32 zł.

Odnosząc się do pytania o miejsca w ośrodkach, do których osoby głuche z Ukrainy mogą się zwrócić o pomoc, informuję, że w pierwszym naborze wniosków w ramach modułu III programu PFRON zostały uwzględnione najpilniejsze potrzeby zgłaszane z terenów województw podkarpackiego i lubelskiego, graniczących z Ukrainą. Punkty recepcyjne finansowane przez PFRON zlokalizowano w dwóch województwach, gdzie przybywało najwięcej uchodźców z niepełnosprawnościami (również w dużych grupach z ewakuowanych placówek ukraińskich). Powołanie punktów recepcyjnych finansowanych przez PFRON w miejscach największego napływu osób z niepełnosprawnościami było wynikiem aktualnej ówczesnie oceny występujących potrzeb. Następnie ogłoszono drugi nabór, którego zasięg rozszerzono na całą Polskę. Istotnym było udzielenie uchodźcom wsparcia związanego z zakwaterowaniem, wyżywieniem oraz rehabilitacją społeczną i zawodową. W 2023 roku ogłoszono nabór trzeci, którego celem jest wsparcie procesu aktywizacji zawodowej beneficjentów programu i przygotowanie ich do wejścia na rynek pracy.

PFRON posiada bogate doświadczenie w organizacji wsparcia transportowego oraz lokalowego, dostosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Dzięki prowadzeniu bazy lokalowo-transportowej, po rozpoznaniu potrzeb osoby z niepełnosprawnościami, można skierować ją do punktu noclegowego dostosowanego do jej wymagań. W bazie Funduszu znajdują się zarówno podmioty finansowane ze środków publicznych, np. Centra Rehabilitacji Rolników Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, ośrodki rehabilitacyjne prowadzone przez samorządy terytorialne, Domy Pomocy Społecznej, Ośrodki Pomocy Społecznej, jak również ośrodki kierowane przez podmioty prywatne np. hotele, ośrodki wczasowe, ośrodki prowadzone przez organizacje pozarządowe czy fundacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych lub ich opiekunów. Baza jest aktualizowana cotygodniowo.

Wsparcie oferowane przez PFRON kierowane jest zarówno do osób niepełnosprawnych jak i ich opiekunów, jest dobrowolne i nie jest uzależnione od posiadania dokumentów potwierdzających niepełnosprawność.

Oдноśnie pytania o dostęp do tłumaczy języka migowego pragnę podkreślić, że w ramach programu PFRON, podmioty realizujące zadania modułów II i III są zobowiązane zapewnić dostęp do tłumacza języka ukraińskiego oraz tłumacza języka migowego.

Aby usprawnić kontakt z beneficjentami wsparcia świadczonego przez PFRON, Fundusz prowadzi infolinię w języku ukraińskim. Obecnie jest ona dostępna pod numerem 22 581 84 10 wew. 6. Pod adresem: interwencje@pfron.org.pl. prowadzona jest też dedykowana skrzynka e-mail. Fundusz realizuje wideo tłumaczenie na polski język migowy (PJM), aby zapewnić osobom głuchym dostępność informacyjno-komunikacyjną.

Wsparcie uchodźców z terenów Ukrainy w obliczu trwającego konfliktu zbrojnego na terenie tego kraju jest ważną i stale monitorowaną kwestią. Informacje nt. realizowanego wsparcia z Programu PFRON są na bieżąco zbierane i analizowane. Do Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych comiesięczne wpływa zestawienie z realizacji każdego modułu Programu, zawierające dane o liczbie beneficjentów i kwotach wyptaconych świadczeń.

Na zlecenie PFRON przeprowadzono badanie sytuacji obywateli Ukrainy przebywających na terenie Polski. Zgodnie z raportem, „głównym celem badania było pozyskanie podstawowych informacji o grupie osób z niepełnosprawnościami – obywateli Ukrainy, analiza wsparcia instytucjonalnego w tym zakresie, a także zdiagnozowanie najważniejszych potrzeb tej grupy osób. Projekt został zrealizowany w okresie luty-maj 2024 r.”. Wyniki badania potwierdzają istotną rolę organizacji pozarządowych w niesieniu pomocy obywatelom z Ukrainy..

Na kontynuację programu „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością” projekt planu finansowego PFRON na 2025 r. przewiduje środki w łącznej wysokości 20 000 000,00 zł (w tym paragraf 2450¹: 6 950 000,00 zł).

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Łukasz Krasoń

Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

---

¹ zgodnie z załącznikiem 4 - Klasyfikacja paragrafów wydatków i środków (z objaśnieniami) Rozporządzenia z dnia 2 marca 2010 r. Ministra Finansów w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 513), symbol 245 - Dotacja przekazana z państwowego funduszu celowego na realizację zadań bieżących dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych